

Ζωντανεύοντας το καμένο Τοπίο της Αρχαίας Ολυμπίας

Αγαπητές «Κορφές»,

Θέλω να σας ευχαριστήσω για τη συνεχή αποστολή σας 'τιμής ένεκεν' και να σας συγχαρώ για το εξαιρετικό σε ύλη και εμφάνιση περιοδικό σας. Περιοδικό προϊόντος της πολύχρονης και επιτυχούς προσπάθειας του Ορειβατικού σας Συλλόγου, αλλά και συνέχισης των αγώνων και προσπαθειών του αξέχαστου φίλου Νώντα Νίκα για την ενίσχυση και αγάπη του βουνού και της ορειβασίας.

Είδα με πολύ ενδιαφέρον στο τεύχος του Οκτωβρίου-Δεκεμβρίου Νο 217 το ειδικό καλογραμμένο και καταποτιστικό άρθρο του κ. Σπυρογεράσιμου Δημητράτου με τίτλο 'Ολυμπία Ειρήνη και Φως'.

Λαμβάνοντας αφορμή από την αναφορά στην καταστροφή του πρασίνου και τοπίου από τις πυρκαγιές του 2007 σας στέλνω μια αρθρογραφία μου με το ιστορικό των προσπαθειών της ανόρθωσης ξανά του τοπίου και της βλάστησης της Αρχαίας Ολυμπίας που είχα και εγώ τη συμμετοχή μου. Αν το κρίνετε ενδιαφέρον θα χαίρομαι να το δω να φιλοξενείται στις «Κορφές». Τα αποτελέσματα των προσπαθειών μας αυτών τα επιβραβεύει η σημερινή εικόνα που προσλαμβάνει ο επισκεπτής της Αρχαίας Ολυμπίας και μάλιστα στο χώρο όπου το Μνημείο του Couberthin που δεν θυμίζει ότι από εκεί πέρασε η λαίλαπα της φωτιάς που κατέκαψε τα πάντα πριν μερικά χρόνια.

Εύχομαι πάντα επιτυχίες στο έργο και τις προσπάθειες του Συλλόγου σας.

Με τιμή,

Κώστας Κασσιός, Ομότιμος Καθηγητής ΕΜΠ

Ήταν οι φοβερές εκείνες πυρκαγιές του 2007 που μέσα στο κατακαλόκαιρο πάγωσαν όλη σχεδόν την Ελλάδα με το καταστροφικό πέρασμά τους που το ολοκλήρωσαν οι δεκάδες θάνατοι αθών ανθρώπων. Κανένας δεν βρέθηκε να φταίει και κανένας να κενόκοιβε ένα ανόστημα ευθύνης και ταπεινά να ζητήσει συγγνώμη για το κακό που προσενηθήκε στις ανθρώπινες υπάρξεις, στα ελληνικά μοναδικά οικοσυστήματα αλλά και στο ελληνικό ιστορικό τοπίο.

Το τοπίο της Αρχαίας Ολυμπίας ήταν και αυτό ανάμεσα στα θύματα εκείνης της πύρινης λαίλαπας που σε ελάχιστο χρόνο κατέκαψε μια βλάστηση που μέτραγε και θέρριε πάνω από αιώνα, σβήνοντας όλα τα θαυμάσια χαρακτηριστικά που συνέθεταν το μοναδικό αυτό τοπίο.

Τότε ήταν που σβήστηκαν τα χρώματα της καταπράσινης φύσης του Κρόνιου, που χάθηκε η υφή απ τα ψηλόκορμα πεύκα του, που σβήστηκε η γραμμή του καταγάλανου ορίζοντα που τρεμπόιαιε κάθε φορά με το θρόισμα του ανέμου στα πεύκα και ήταν τότε που απόμεινε μια γυμνή φόρμα ενός λόφου λες και ήταν το γλυπτό της αρχαιότητας το σμιλεμένο με το χέρι της φύσης που του αφαίρεσαν με μιας την πράσινη ολόφρεσκη χλαμίδα του και του φόρεσαν τη μαύρη τήβεννο της συμφοράς.

Σαυτό το Τοπίο το μελαγχολικό, το μαύρο και θλιβερό απομεινάρι της καταστροφής, κληθήκαμε μέσα σε χρόνους που κανένα από τα έγκριτα εγχειρίδια της δασοπονικής επιστήμης, της Αρχιτεκτονικής του Τοπίου της υδρολογίας και της εδαφολογίας, δεν θα επέτρεπαν εποχικά και χρονικά παρεμβάσεις και προκειμένου να προλάβουμε τη μοναδική Παγκόσμια προβολής Τελετή της Αφής της Ολυμπιακής Φλόγας για τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2008 του Πεκίνου, να αναστήσουμε το Τοπίο της Αρχαίας Ολυμπίας.

Η Επιστημονική ομάδα που της ανατέθηκε η αποκατάσταση του Τοπίου της Αρχαίας Ολυμπίας, λόγω των εξαιρετικά υπερίσχυοντος του θέματος, επιφορτίστηκε με

μια ίσως μοναδική υποχρέωση στα δασοτεχνικά χρονικά, έναντι του Φορέα Ευθύνης που ήταν κύρια το Υπουργείο Πολιτισμού αλλά και η Ζ' ΕΠΚΑ Αρχ. Ολυμπίας δηλαδή: να απελευθερώσει όλο το χώρο με την απομάκρυνση της καμένης ύλης, να σταθεροποιήσει τα εδάφη, να μελετήσει το συνολικό σχεδιασμό των φυτεύσεων, να επιλέξει τους εργολάβους των έργων, να προμηθευτεί τα υλικά φυτεύσεων, να εποπτεύσει το έργο και τελικά να παραδώσει τελειωμένο το έργο μέχρι τις 24 Μαρτίου ημέρα τελετής της αφής της Ολυμπιακής φλόγας.

Και ως σημειωθεί ότι δεν επρόκειτο για μια ομάδα ειδικών μιας ιδιωτικής Τεχνικής εταιρείας που να διέθετε τη γνωστή ευελιξία των ιδιωτικών φορέων για να υλοποιήσει όλα τα ανωτέρω, αλλά επρόκειτο για το ΕΘΙΑΓΕ. Ένα Ερευνητικό 'κρατικό' Ίδρυμα με Ερευνητές επιστήμονες μεν, που, αν και δεν διέθεταν προηγούμενη εργοληπτική και εργολαβική 'τόφα', αλλά με μόνη τη διάθεση να ανταποκριθούν με επιτυχία σε μια πρόκληση με εθνικό, αλλά μοναδικό επιστημονικό χαρακτήρα, όπως αυτό το έργο της αποκατάστασης του περιβάλλοντος και τοπίου της Αρχαίας Ολυμπίας, ανέλαβαν την ευθυνη της υλοποίησής του.

Τα ασφκτικά χρονικά περιθώρια ολοκλήρωσης του έργου, η μεγάλη χιλιμετρική από την Αθήνα -έδρα του ΕΘΙΑΓΕ- απόσταση του έργου, τα τεχνικά προβλήματα ανεύρεσης και επιλογής του κατάλληλου ανθρώπινου δυναμικού και ειδικού τεχνολογικού -μη διαθέσιμου στη χώρα- εξοπλισμού αλλά και κατάλληλων για την οικολογία της περιοχής φυτών και σε ειδικά μεγέθη πολλαπλασίαζαν τα προβλήματα εκείνα της καθημερινότητας στο χώρο.

Είναι δε γνωστό ότι όταν έχεις να αντιμετωπίσεις έργα όπου η φύση θα πρέπει να είναι σύμμαχός σου τότε όλα γίνονται απρόβλεπτα και συχνά πολυδάπανα. Και δεν ήταν μόνο τα απρόβλεπτα προβλήματα του καιρού -βροχής και κρύου- που έκαναν το χρόνο αποκατάστασης από μικρός να γίνεται ελάχιστος και ασφκτικός. Ήταν και η συνεχής σχολαστική και πολυάνθρωπη παρουσία των Αρχαιολόγων που με την αγωνία της πρόληψης αρχαιολογικών ζημιών και αποκαλύψεων από τις αναγκαίες τεχνικές παρεμβάσεις στο χώρο σε καθημερινή βάση άλλαζαν τον προγραμματισμό των εργασιών πεδίου μέχρι την ολοκλήρωση των δικών τους αρχαιολογικών ερευνών.

Η ανάγκη της άμεσης απομάκρυνσης από το χώρο όλων των καμένων πευκοσυστάδων σε κλίσεις του ανάγλυφου που σε μερικές θέσεις όπως στον Κρόνιο Λόφο γίνονταν από επικίνδυνες μέχρι και απαγορευτικές έκαναν ακόμα και αυτούς τους πολύπειρους σκληροπρόσχηλους υλοτόμους, φερμένους ειδικά απ τη Μακεδονία, να φοβούνται για την ακεραιότητά τους. Και μετά η επίπονη προσπάθεια του σχεδιασμού και της υλοποίησης των αντιδιαβρωτικών μέτρων και έργων με την κατασκευή των κορμοδεμάτων, των κορμοφραγμάτων και τη στερέωσή τους σε τέτοιες κλίσεις κορυφώνονταν από την αγωνία των ενδεχόμενων απρόβλεπτων βροχοπτώσεων.

Και ενώ ο χώρος είχε σχεδόν καθαριστεί από την καμένη βλάστηση οι μελέτες για τους τρόπους αποκατάστασης της βλάστησης και επανόδου του φυτικού ενδύματος του θλιβερού αυτού τοπίου είχαν αρχίσει.

Το έργο του σχεδιασμού των αναδασώσεων και φυτοκομικών παρεμβάσεων για το τοπίο αποτέλεσε μια μοναδική συλλογική προσπάθεια πολλών ειδικών επιστημόνων από σχετικές ειδικότητες. Καταρχήν ήταν οι Αρχαιολόγοι που έδωσαν τις πρώτες ιστορικές πληροφορίες και βιβλιογραφικές μαρτυρίες για την ιστορική διαδρομή του φυσικού και φυτικού πλούτου της

άμεσης και ευρύτερης περιοχής της Αρχαίας Ολυμπίας. Καταρτίστηκε ένας πλήρης κατάλογος των ειδών βλάστησης από την αρχαιότητα μέχρι πρόσφατα που εμφάνιζε τη διαδοχική παρουσία των ειδών που σε πολλά σημεία συνέπιπταν με τη δυναμική του χώρου σε κλιματικές και φυσιολογικές μεταβολές.

Τα είδη των φυτών του καταλόγου τα επεξεργάστηκαν οι ειδικοί οικολόγοι και φυτογεωγράφοι του ΕΘΙΑΓΕ που σε συνεργασία με τις πληροφορίες των εργαστηριακών εδαφολογικών αναλύσεων και της χαρτογράφησης των εδαφών που οι Εδαφολόγοι τους έδωσαν μαζί με τη διαβρωτική επικινδυνότητα που οι υδρολόγοι υπέδειξαν για προτεραιότητα, κατέληξαν στην επιλογή των κατάλληλων για την οικολογία της περιοχής ειδών βλάστησης όλων των κατηγοριών.

Στα επόμενα βήματα που ακολούθησαν ήταν πλέον να γίνει ο σχεδιασμός των αναδασώσεων. Ο σχεδιασμός αυτός διαλάμβανε την επιλογή των θέσεων φύτευσης τις κατηγορίες και μεγέθη των φυτών -δένδρα, θάμνοι, πόες, φυτά εδαφοκάλυψης- τον αριθμό των ειδών σε πυκνότητα-φυτευτικό σύνδεσμο- την αισθητική εμφάνισή τους στο στάδιο της ωριμότητάς τους και τέλος τις απαιτήσεις τους σε συντήρηση (νερό, λίπανση κλπ). Προκειμένου όμως όλα τα ανωτέρω να αποτυπωθούν και να δοθούν σε ανάλογες κλίμακες σχεδίων για υλοποίηση στο έδαφος είχε προηγηθεί συστηματική απόδοση σε ποικίλες κλίμακες τοπογραφικής και χαρτογραφικής απεικόνισης. Η απουσία λεπτομερών τοπογραφικών αποτυπώσεων για την άμεση και ευρύτερη αρχαιολογικού χώρου, τη σπουδή της δημιουργίας πρόσθετες και χρονοβόρες προσπάθειες για την αναγκαία σπουδή του ανάγλυφου. Αξιοποιήθηκαν για την περίπτωση όλες οι διαθέσιμες διαχρονικές Αεροφωτογραφίες και Ορθοφωτοχάρτες από ποικίλους κρατικούς και μη φορείς -ΓΥΣ, Δ/σεις Δασών, Αρχαιολογικές Υπηρεσίες, ΥΠΕΧΩΔΕ κ.α- ενώ οι ειδικές χαμηλές πιπίσεις με αεροσκάφος και ελικόπτερο απέδωσαν σε φωτομωσαϊκό την υφιστάμενη κατάσταση του κατεστραμμένου από την πυρκαγιά τοπίου.

Οι Αρχιτέκτονες Τοπίου της ομάδας μελέτης εφαρμόζοντας κλασικές τεχνικές ανάλυσης τοπίου (BLM) και μετά την τοπιακή ανάλυση της φυσιολογίας του όλου άμεσου και ευρύτερου αρχαιολογικού χώρου, τη σπουδή της επιδικώμενης τελικής αισθητικής εικόνας του τοπίου από θέσεις και άξονες οπτικής ευαισθησίας αναζήτησαν από τον κατάλογο των επιλεγμένων οικολογικά κατάλληλων φυτών τους τρόπους σύνθεσης των φυτευτικών παρεμβάσεων. Της αισθητικής αναζήτησης, επιλογής και τρόπων εγκατάστασης των φυτών προηγήθηκε η συμμετοχή των ειδικών στο σχεδιασμό της αντιπυρικής προστασίας με επιλογή με χαμηλή βλάστηση ή ελεύθερων βλάστησης ζωνών, έτσι ώστε μελλοντικά να μην διατρέχεται εκ νέου κίνδυνος καταστροφής από πυρκαγιές.

Όλοι όμως οι αντιδιαβρωτικοί, αναδασωτικοί, αντιπυρικοί και αισθητικοί σχεδιασμοί και κείμενα δεν θα δέονταν ποτέ για την υλοποίησή τους χωρίς την προηγούμενη αποδοχή καταρχήν από την τοπική Αρχαιολογική Υπηρεσία στην Αρχαία Ολυμπία και κατόπιν μετά από ολοκληρωμένη παρουσίαση για έγκριση από Κεντρικό Αρχαιολογικό Συμβούλιο (ΚΑΣ).

Και όταν όλα τα γνωστά χρονοβόρα διαδικαστικά εμπόδια ξεπεράστηκαν άρχισε για την ομάδα υλοποίησης ένας άλλος 'Γολγοθάς'. Ήταν ο επικοινωνιακός μηχανισμός που έπρεπε να αναπτυχθεί μεταξύ των υπεύθυνων επιστημόνων της υλοποίησης και μιας ομάδας εργολάβων πρασίνου προϊόντων των δημοπρασιών που είχαν προηγηθεί. Η επικοινωνιακή αυτή χημεία συχνά δεν ευοδώνεται μια και οι εργολάβοι στην προσπάθεια του

κέρδους όλο και κάποια κενά ανακαλύπτουν στο συμβατικό τους έργο ενώ οι επιβλέποντες κάτω από την πίεση του χρόνου και της προόδου του έργου αδυνατούν να ικανοποιήσουν τις απαιτήσεις τους και τότε απαιτείται ο από μηχανής θεός για την επίλυση. Η ομάδα του ΕΘΙΑΓΕ υπήρξε τυχερή στο σημείο αυτό δεδομένου ότι η 'Από Μηχανής Θεά' εκ μέρους του Υπουργείου αλλά και του Χορηγού του έργου ήταν η Αρχιτέκτων Κάθυ Παράσχη που έδινε άμεσα και εφικτά αμοιβαία αποδεκτές λύσεις χωρίς τις γνωστές χρονοτριβές.

Το ευδιάβρωτο των εδαφών της περιοχής μετά την απομάκρυνση της βλάστησης και ιδιαίτερα του Κρόνιου Λόφου όπου οι έντονες κλίσεις του τον καθιστούσαν ευάλωτο και στις ελάχιστες ακόμα βροχοπτώσεις με κίνδυνο πρόσοχης των αρχαιοτήτων στα κατάντη αντιμετώπιστηκε με την εφαρμογή μιας σύγχρονης τεχνολογίας, αυτής της υδροσποράς (hydroseeding). Η τεχνική αυτή πρόβλεπε την κάλυψη των πλέον επικλινών επιφανειών του εδάφους με ένα αποδομώσιμο γεωύφασμα (δίχτυ) από φυτικό υλικό (juta), ενώ ειδικό μηχανήμα-εκτοξευτής (hydroseeder) ανέλαβε την εκτόξευση πάνω στο γεωύφασμα ενός υδαρούς επιλεγμένου μίγματος από σπόρους πουδιών ενδημικών φυτών μαζί με λίπασμα και ειδική χρωστική ουσία. Με τον τρόπο αυτό διασφαλίστηκε η άμεση εδαφοκάλυψη με μια γρήγορα αναπτυσσόμενη βλάστηση ενώ άμεσα επέτρεπε τις παρεμβάσεις για τη φύτευση των ειδών της αναδάσωσης, δένδρων και θάμνων.

Μετά από αυτές τις παρεμβάσεις και μέσα μόλις σε λίγες βδομάδες το αποτέλεσμα ήταν εντυπωσιακό για το χώρο της Αρχαίας Ολυμπίας. Ο μαύρος όγκος των καμένων εκτάσεων ξαφνικά άλλαξε όψη. Την αγριότητα του τοπίου από την αλλαγή των χρωμάτων και της υψής την αντικατέστησε μια χρωματική ηρεμία που θύμιζε ήρεμο κυματισμό ενός θαλασσινού τοπίου ύστερα από μια μανιασμένη θύελλα. Ακόμα και αυτός ο πολυδασωμένος πριν Κρόνιος Λόφος που χάνοντας τον πανέμορφο πευκώνα του έμοιαζε με απογυμνωμένο γλυπτό, ξαφνικά ντυμένος με τον πράσινο μανδύα του αναδείχτηκε σε ένα ορογραφικό γλυπτό στο χώρο δεσπόζοντας του αρχαιολογικού χώρου του Σταδίου.

Οι επιλογές σε είδη, σε μέγεθος και σχεδιασμούς των φυτεύσεων για ορισμένα διακριτά τμήματα του καμένου χώρου έτυχαν ειδικών παρεμβάσεων.

Ο χώρος όπου βρίσκεται το Μνημείο του Pierre de Coubertin που τον κάλυπταν πριν ψηλόκορμα Κυπαρίσσια που η φωτιά τα εξαφάνισε, ξανασχεδιάστηκε με το ίδιο πνεύμα και στόχο σχεδιασμού, ώστε να αναδειχθεί και πάλι το μνημείο.

Με κεντρικό σημείο αναφοράς (focal point) το ολόλευκο μαρμάρινο μνημείο που στη βάση του φυλάσσεται η καρδιά του πρώτου ιδρυτού των νέων Ολυμπιακών αγώνων προκαλεί τον επισκέπτη και πάλι μέσα από μια φαρδιά γεώδη διαδρομή που την πλαισιώνουν συστάδες

από μεγάλοι μεγέθους και ύψους ορθόκλαδα Κυπαρίσσια να τον επισκεφτεί. Έτσι ο χώρος ξαναπήρε την παλιά του όψη και το Μνημείο ξανααποκαταστάθηκε όπως θα ταίριαζε και στη μνήμη και φήμη του Pierre de Coubertin.

Ίδιας προσοχής και αναδασωτικής φροντίδας έλαβε και η διαδρομή που ξεκινάει από τον αρχαιολογικό χώρο και που οδηγεί προς τις εγκαταστάσεις της Ολυμπιακής Ακαδημίας. Μεγάλα σε μέγεθος φυτά από ελαιόδενδρα-πολλά προσφορές χορηγών- Κουκουναριές, Χαρουπιές, Αριές αλλά και Κουτσουπιές μαζί με Πικροδάφνες και Σχίνα πλαισιώνουν τη διαδρομή και ξαναζωντανεύουν το απαράμιλλο Ολυμπιακό Τοπίο. Αραιά και πού στο χώρο υψώνονται κάποια απομεινάρια από άτομα Χαλεπίου Πεύκης που γλύνωσαν από τη λαίλαπα της φωτιάς ώστε να σηματοδοτούν το ιστορικό οικολογικό παρελθόν της περιοχής και να στέκουν θεματοφύλακες της φύσης για να επιβλέπουν από ψηλά την ορθότητα των σύγχρονων αναδασωτικών παρεμβάσεων. Άλλωστε σε πολύ μικρό χρονικό διάστημα οι απόγονοι των ομήλικων δένδρων που κήκων, οι σπόροι των πεύκων, που τα ανοιγμένα από τη φωτιά κουκουναρία έστειλαν κατά εκατομμύρια να καλύψουν όλη την καμένη γη θα ξαναφυτρώσουν όπως είχε γίνει και πριν από πολλές δεκαετίες ύστερα από πυρκαγιές στην ίδια περιοχή.

Στο χώρο που απλώνεται μπροστά από το αρχαιολογικό Μουσείο η φωτιά χάριστηκε ευτυχώς μόνο στο κτίριο που φύλαγε στα σπλάχνα του παγκόσμιο πολιτισμό και ιστορία αιώνων και σε ελάχιστα Κυπαρίσσια. Δεν σεβάστηκε όμως ούτε το μέγεθος ούτε την ηλικία από τις ψηλόκορμες λεύκες, τους υπεραιώνιους ευκαλύπτους, τις σκιερές δρυς και δάφνες του Απόλλωνα που πρόσφεραν σκιά και δροσιά στα εκατομμύρια των επισκεπτών του κόσμου. Για το χώρο αυτό επιλέχτηκε από την ομάδα μελέτης ένας ειδικός σχεδιασμός των φυτεύσεων. Η ανάγκη για την άμεση λειτουργικότητα του περιβάλλοντος χώρου του Μουσείου μαζί με το ξαναζωντανάσμα της ελπίδας και αισιοδοξίας ότι ξανά η φύση στην Αρχαία Ολυμπία θα ανορθωθεί και θα ακολουθήσει το δρόμο που η μοίρα της Ιστορίας χάραξε γιαυτό τον τόπο στους πολυάριθμους επισκέπτες, οδήγησε στην επιλογή ενός πιο αισιόδοξου σχεδιασμού και κατασκευής. Ο άμεσος ελεύθερος χώρος που απλώνεται μπροστά στο Μουσείο διαμορφώθηκε ανάλογα ώστε να δεχθεί την εγκατάσταση ενός ωραίου χλοοτάπητα. Με τον τρόπο αυτό και χάρη στη άπλα του χώρου και το χρώμα του χλοοτάπητα άμεσα ο περίγυρος του Μουσείου ημέρεψε αντικαθιστώντας το φόβο και αγριότητα που άφησε πίσω της η φωτιά σε μια νέα εικόνα ήμερης υποδοχής των επισκεπτών. Στις υπερυψωμένες θέσεις, απομεινάρια (πρέμνα) από τα κομμένα τεράστια δένδρα που απομακρύνθηκαν, δημιουργήθηκαν μικρές χωμάτινες εξάρσεις έτσι ώστε ο νέος πράσινος τάπητας του προαυλίου του Μουσείου να αποκτίσει ένα χαμηλό ανάγλυφο σχηματίζοντας μικρές φωλιές κατάλληλες για να

μπον καθιστικά για τους επισκέπτες. Στις μικρές αυτές εξάρσεις επιλέχτηκε να δημιουργηθούν πράσινες νησίδες με φυτά που να ανταποκρίνονται στα αρωματικά ενδημικά φυτά της περιοχής.

Έτσι ο μελλοντικός επισκέπτης Έλληνας ή Ξένος θα έχει την ευκαιρία να απολαμβάνει όπως θα κινείται στο χώρο μυρωδιές από τη ρίγανη, τη λεβάντα, τη σαυτολίνα, το θυμάρι και τα άλλα αρωματικά φυτά της πλούσιας ελληνικής χλωρίδας διατηρώντας έτσι στη μνήμη του μαζί με τις οπτικές εμπειρίες από τις αρχαιότητες και αυτές από τις οσφρητικές εμπειρίες.

Σε επιλεγμένες θέσεις στον ίδιο χώρο που απλώνεται μπροστά στο Μουσείο, μεγάλες σε μέγεθος ελιές, κουτσουπιές, δάφνες του Απόλλωνα, αριές αλλά και φλαμουριές εγκαταστάθηκαν σε επιλεγμένες θέσεις, ώστε σύντομα να προσφέρουν όμορφες εικόνες με τις σιλουέτες των δένδρων αλλά και να χαρίζουν και δροσιά με τη σκιά τους στις στρατιές των επισκεπτών του Αρχαιολογικού Μουσείου.

Το επίπεδο χέρσο κομμάτι γης που απλώνεται στα πόδια του Κρόνιου λόφου λίγο πριν από την είσοδο στο χώρο του Μουσείου σχεδιάστηκε ώστε να αποτελέσει ένα οικολογικό εκπαιδευτικό Δενδρόνια (Arboretum-ονομάζεται) που να καλύπτεται με αντιπροσωπευτικά είδη δένδρων της οικοζώνης της περιοχής της Αρχαίας Ολυμπίας. Ο αποδεικτικός αυτός Δενδρόνας συνδυάστηκε και με την αρχή ενός οικολογικού μονοπατιού που κατασκευάστηκε κατά τη διάρκεια των αναδασωτικών παρεμβάσεων και που οδηγεί χωρίς να προσβάλει το χώρο στην κορυφή του Κρόνιου λόφου. Διαδρομή που να χαρίζει στους τοιμηρούς επισκέπτες μαζί με την απαράμιλλη θέα του Ολυμπιακού Σταδίου, του χώρου των αρχαιοτήτων, της κολιάδας του Αλφειού και αυτοξενάγηση στην πλούσια βιοποικιλότητα που ο Κρόνιος Λόφος απέκτησε με τις αναδασωτικές παρεμβάσεις.

Ο πανδαμάτωρ χρόνος θα είναι εφεξής εκείνος ο κριτής που μέσα από την εικόνα που το τοπίο της Αρχαίας Ολυμπίας θα αποδίδεται μέσα στα χρόνια που έρχονται και έτσι όπως η βλάστηση με τα φυτά της θα μεγαλώνουν, που θα δικαιώνει ή θα καταδικάζει όλους όσοι με ίσως και λίγο 'επιστημονικό θράσος' επιχειρήσαν κόντρα στα χρονικά στενά περιθώρια που η φύση απαιτούσε να τοιμήσουν να επισπεύσουν την επαναφορά της βλάστησης στο καμένο Ολυμπιακό Τοπίο. Σε ένα καινούργιο Τοπίο που αναγεννημένο πλέον μέσα από μια αγωνιώδη επιστημονική προσπάθεια των επιστημόνων του ΕΘΙΑΓΕ αλλά και με την απλόχερη χορηγική προσφορά ενός ιδιωτικού Ιδρύματος (Ιδρυμα Ι. Λάτση) έχει τώρα να αντιμετωπίσει το μόνο του ατύχημα, ότι θα πρέπει κάθε φορά να συγκρίνεται με εκείνο το μεγαλειώδες έργο της φύσης και τοπίο του παρελθόντος που η ανθρώπινη επιπολαιότητα και αστοχία κατάστρεψε την 26η του Αυγούστου του 2007 φιλοδοξώντας να γίνεται σταδιακά το ίδιο και καλλίτερο.

